

290

Besluit van 28 mei 1993, houdende regels voor de verwijdering van asbest bij het slopen van bouwwerken en het uit elkaar nemen van objecten (Asbest-verwijderingsbesluit)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van 15 april 1992, nr. MJZ 15492051, Centrale Directie Juridische Zaken, Afdeling Wetgeving, gedaan mede namens Onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur;

Gelet op artikel 7 van richtlijn nr. 87/217/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 19 maart 1987, inzake voorkoming en vermindering van verontreiniging van het milieu door asbest (PbEG L 85) en op de artikelen 24, 35, vierde lid, en 39, derde lid, van de Wet milieu-gevaarlijke stoffen alsmede, voor zover het betreft het slopen van bouwwerken, op de artikelen 8, achtste lid, juncto 8, tweede lid, onderdelen d en h, en 110, eerste lid, van de Woningwet;

De Raad van State gehoord (advies van 12 november 1992, nr. W08.92.0174);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer van 18 mei 1993, nr. MJZ18593019, Centrale Directie Juridische Zaken, Afdeling Wetgeving, uitgebracht mede namens Onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Paragraaf 1. Algemeen

Artikel 1

In dit besluit en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. asbest: de vezelachtige silicaten actinoliet (Cas-nummer 77536-66-4), amosiet (Cas-nummer 12172-73-5), anthofylliet (Cas-nummer 77536-67-5), chrysotiel (Cas-nummer 12001-29-5), crocidoliet (Cas-nummer 12001-28-4) en tremoliet (Cas-nummer 77536-68-6), alsmede produkten waarin die vezelachtige silicaten zijn verwerkt;
- b. object: apparaat, transportmiddel, constructie of installatie, niet zijnde een bouwwerk in de zin van de Woningwet (Stb. 1991, 439);

c. deskundig bedrijf: bedrijf dat voldoet aan de eisen ter zake van asbestverwijdering onderscheidenlijk asbestonderzoek, zoals die zijn gesteld door een door de Stichting Raad voor de Certificatie erkende certificatie-instelling op grond waarvan het bedrijf is gemachtigd een ingevolge artikel 11 bedoeld merkteken te voeren;

d. Onze Minister: Onze Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

Paragraaf 2. Bouwwerken

Artikel 2

In de bouwverordening wordt bepaald dat:

a. Onverminderd het ter zake bepaalde in de bouwverordening het verboden is een bouwwerk te slopen zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (sloopvergunning), voor zover in dat bouwwerk asbest aanwezig is.

b. Het onder a bepaalde niet van toepassing is ten aanzien van bij de bouwverordening aangegeven gevallen, mits het voornemen tot slopen bij burgemeester en wethouders is gemeld en door hen overeenkomstig bij die verordening gegeven voorschriften binnen acht dagen na de dag waarop het voornemen tot slopen is gemeld, schriftelijk is medegedeeld dat geen sloopvergunning is vereist.

c. Indien burgemeester en wethouders ten aanzien van een bij de bouwverordening aangegeven geval, niet binnen de termijn, bedoeld onder b, schriftelijk hebben medegedeeld dat geen sloopvergunning is vereist, de mededeling van rechtswege is gedaan.

d. Burgemeester en wethouders aan een mededeling als bedoeld onder b, voorschriften kunnen verbinden met betrekking tot de verwijdering, opslag en afvoer van asbest binnen een bij die mededeling aangegeven termijn.

e. Een mededeling als bedoeld onder b, in elk geval wordt gedaan indien de melding betrekking heeft op het slopen van asbestbevattende vloerbedekking uit een tot bewoning bestemd gebouw. De houder van een mededeling als bedoeld onder b of c, tenminste verplicht is het gestelde in een door Onze Minister uitgegeven publikatie ter zake van het slopen van asbestbevattende vloerbedekking in acht te nemen. De houder van een zodanige mededeling voorts verplicht is ter zake van de afvoer van asbestbevattende vloerbedekking de in de gemeente geldende voorschriften in acht te nemen.

f. Indien ter zake van een geval als bedoeld onder b, door Onze Minister een publikatie is uitgegeven, de houder van een mededeling als bedoeld onder b of c, die op een zodanig geval betrekking heeft, tenminste verplicht is het gestelde in die publikatie in acht te nemen. De houder van een zodanige mededeling voorts verplicht is de ter zake van de afvoer in de gemeente geldende voorschriften in acht te nemen.

g. Een aanvraag om sloopvergunning tevens geldt als melding van het voornemen tot slopen als bedoeld onder b.

h. Burgemeester en wethouders, voor zover de aanvraag is gericht op het verkrijgen van een sloopvergunning, de overlegging van een door een deskundig bedrijf opgesteld onderzoeksrapport eisen waaruit in elk geval blijkt op welke plaatsen in het te slopen bouwwerk zich asbest bevindt, tenzij naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is aangetoond waar het asbest zich in het bouwwerk bevindt.

Artikel 3

In de bouwverordening wordt voorts bepaald dat:

a. De houder van een sloopvergunning het slopen, voor zover dat

betrekking heeft op asbest, opdraagt aan een deskundig bedrijf.

b. De houder van een sloopvergunning een afschrift van de sloopvergunning ter hand stelt aan het bedrijf, bedoeld onder a, dat het slopen krachtens aanneming van werk zal uitvoeren.

c. De houder van een sloopvergunning, indien een rapport als bedoeld in artikel 2, onder h, is opgesteld, een exemplaar van dat rapport dan wel het schriftelijk stuk waarmee naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is aangetoond waar zich asbest in het bouwwerk bevindt, ter hand stelt aan het bedrijf, bedoeld onder a, dat het slopen krachtens aanneming van werk zal uitvoeren.

d. De houder van een sloopvergunning, indien de sloopwerkzaamheden waarop de vergunning betrekking heeft, krachtens aanneming van werk worden uitgevoerd, verplicht is het slopen, voor zover dat betrekking heeft op asbest, voordat met de werkzaamheden wordt begonnen schriftelijk te melden aan het districtshoofd van de Arbeidsinspectie binnen wiens district de werkzaamheden worden uitgevoerd. Hij daarbij tevens mededeelt welk bedrijf de werkzaamheden uitvoert en het tijdstip waarop met de werkzaamheden wordt begonnen.

e. Onverminderd artikel 4, onder g, onderdeel a, de houder van een sloopvergunning het uit het bouwwerk afkomstige, opgeslagen asbest, bedoeld in artikel 4, onder d tot en met f, overeenkomstig door burgemeester en wethouders bij de vergunning te stellen voorschriften afvoert binnen een in de vergunning gestelde termijn.

Artikel 4

In de bouwverordening wordt voorts bepaald dat:

a. Voor zover redelijkerwijs uitvoerbaar, eerst het in een bouwwerk aanwezige asbest wordt verwijderd, voordat het bouwwerk wordt gesloopt.

b. Bij de verwijdering van het asbest uit een bouwwerk de beste bestaande technieken worden toegepast om verontreiniging van het milieu met asbest te voorkomen.

c. Het gestelde onder b niet van toepassing is indien een mededeling als bedoeld in artikel 2, onder b of c, is gedaan.

d. Verwijderd asbest en met asbest verontreinigd afval onmiddellijk worden verzameld en in afgesloten niet-luchtdoorlatend verpakkingsmateriaal worden opgeslagen.

e. Indien asbest als bedoeld onder d, door vorm of formaat niet in niet-luchtdoorlatend verpakkingsmateriaal kan worden opgeslagen, het asbest in een afgesloten container wordt opgeslagen.

f. Niet-luchtdoorlatend verpakkingsmateriaal, waarin asbest als bedoeld onder d, is opgeslagen, wordt opgeslagen in een afgesloten container of afgesloten opslagplaats.

g. Niet-luchtdoorlatend verpakkingsmateriaal of containers, waarin asbest is opgeslagen als bedoeld onder d, e of f:

a. op duidelijke wijze worden voorzien van de aanduidingen voorgeschreven op grond van het Etiketteringsbesluit asbestbevattende artikelen (Warenwet) en

b. zodanig worden afgevoerd dat verontreiniging van het milieu met asbest wordt voorkomen.

Paragraaf 3. Objecten

Artikel 5

1. Degene die in het kader van de uitoefening van beroep of bedrijf voornemens is een object waarin zich asbest bevindt geheel of gedeeltelijk uit elkaar te nemen of te doen nemen en zich van dat asbest te ontdoen, is verplicht:

a. het uit elkaar nemen op te dragen aan een deskundig bedrijf, voor zover het betrekking heeft op de delen waar het asbest zich in bevindt, en

b. aan dat bedrijf mede te delen waar het asbest zich bevindt.

2. Indien zich in een object asbest bevindt, maar niet vaststaat waar dat asbest zich in het object bevindt, is degene die in het kader van de uitoefening van beroep of bedrijf voornemens is dat object geheel of gedeeltelijk uit elkaar te nemen of te doen nemen en zich van dat asbest te ontdoen, verplicht:

a. door een deskundig bedrijf te laten onderzoeken waar dat asbest zich bevindt;

b. het uit elkaar nemen op te dragen aan een deskundig bedrijf, voor zover het betrekking heeft op de delen waar het asbest zich in bevindt, en

c. aan dat bedrijf het resultaat van het onderzoek, bedoeld in onderdeel a, over te leggen.

3. Indien een redelijk vermoeden bestaat dat zich in een object asbest bevindt, is degene die in het kader van de uitoefening van beroep of bedrijf voornemens is dat object geheel of gedeeltelijk uit elkaar te nemen of te doen nemen en zich van dat asbest te ontdoen, verplicht:

a. door een deskundig bedrijf te laten onderzoeken of en waar zich in het object asbest bevindt;

b. indien zich in het object asbest bevindt, het uit elkaar nemen op te dragen aan een deskundig bedrijf, voor zover het betrekking heeft op de delen waar het asbest zich in bevindt en

c. aan dat bedrijf het resultaat van het onderzoek, bedoeld in onderdeel a, over te leggen.

4. Degene die ingevolge het eerste, het tweede of het derde lid verplicht is het geheel of gedeeltelijk uit elkaar nemen van het object op te dragen aan een deskundig bedrijf dient het uit elkaar nemen van de delen waar het asbest zich in bevindt, voordat met de werkzaamheden wordt begonnen schriftelijk te melden aan het districtshoofd van de Arbeidsinspectie binnen wiens district de werkzaamheden worden uitgevoerd. Daarbij deelt hij tevens mede welk bedrijf de werkzaamheden uitvoert en het tijdstip waarop met de werkzaamheden wordt begonnen.

Artikel 6

1. Voor zover redelijkerwijs uitvoerbaar, dient het asbest uit een object te worden verwijderd, voordat het object geheel of gedeeltelijk uit elkaar wordt genomen.

2. Bij de verwijdering van asbest uit een object worden de beste bestaande technieken toegepast om verontreiniging van het milieu met asbest te voorkomen.

Artikel 7

1. Verwijderd asbest en met asbest verontreinigd afval dienen onmiddellijk te worden verzameld en in afgesloten niet-luchtdoorlatend verpakkingsmateriaal te worden opgeslagen.

2. Indien asbest als bedoeld in het eerste lid, door vorm of formaat niet in niet-luchtdoorlatend verpakkingsmateriaal kan worden opgeslagen, dient het asbest in een afgesloten container te worden opgeslagen.

3. Niet-luchtdoorlatend verpakkingsmateriaal, waarin asbest is opgeslagen als bedoeld in het eerste lid, wordt opgeslagen in een afgesloten container of afgesloten opslagplaats.

4. Niet-luchtdoorlatend verpakkingsmateriaal of containers, waarin

asbest is opgeslagen als bedoeld in het eerste, tweede of derde lid, worden:

- a. op duidelijke wijze voorzien van de aanduidingen voorgeschreven op grond van het Etiketteringsbesluit asbestbevattende artikelen (Warenwet) en
- b. zodanig afgevoerd dat verontreiniging van het milieu met asbest wordt voorkomen.

Artikel 8

1. De artikelen 5 en 6, tweede lid, zijn niet van toepassing op het geheel of gedeeltelijk uit elkaar nemen van waterleidingbuizen en gasleidingbuizen waarin zich asbest bevindt, en het verwijderen van asbestbevattende pakkingen en rem- en frictiematerialen.

2. De artikelen 6, eerste lid, en 7 zijn niet van toepassing op het geheel of gedeeltelijk uit elkaar nemen van waterleidingbuizen en gasleidingbuizen waarin zich asbest bevindt.

3. De breukvlakken van de uit elkaar genomen waterleidingbuizen of gasleidingbuizen worden ingesmeerd met latex op waterbasis dan wel in niet-luchtdoorlatend verpakkingsmateriaal verpakt. De buizen worden onmiddellijk verzameld in een niet-lekkende container.

4. Een container waarin asbestbevattende waterleidingbuizen en gasleidingbuizen zijn opgeslagen als bedoeld in het derde lid, wordt opgeslagen in een afgesloten opslagplaats.

5. Artikel 7, vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op een container als bedoeld in het derde lid.

Paragraaf 4. Strafbepaling

Artikel 9

In de gemeentelijke bouwverordening wordt bepaald dat overtreding van de artikelen 2, 3 en 4 een strafbaar feit is als bedoeld in artikel 110, eerste lid, van de Woningwet.

Paragraaf 5. Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 10

1. Voor zolang er nog geen deskundig bedrijf is dat voldoet aan de eisen ter zake van asbestverwijdering, wordt een bedrijf gelijkgesteld met een ter zake van de verwijdering van asbest deskundig bedrijf, indien bij het slopen of het uit elkaar nemen een persoon aanwezig is die in het bezit is van een diploma van een door Onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid daartoe erkende opleiding, voorgeschreven in artikel 17a, tweede lid, onderdeel b, van het Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet.

2. Indien ingevolge artikel 1, onder c, eisen zijn gesteld ter zake van asbestverwijdering en Onze Minister een merkteken als bedoeld in artikel 1, onder c, heeft aangewezen, worden niet-deskundige bedrijven voor een periode van anderhalf jaar gelijkgesteld met een deskundig bedrijf, indien wordt voldaan aan het eerste lid.

Artikel 11

Bij ministeriële regeling wijst Onze Minister de onderscheidene merktekens, bedoeld in artikel 1, onder c, aan.

Artikel 12

1. De artikelen 2, onder a tot en met g, 3, onder a, b, d en e, 4, 9 en 11 van dit besluit treden in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst, met dien verstande dat voor zover de bouwverordening in overeenstemming is gebracht met deze artikelen met uitzondering van artikel 11, vóórdat artikel 17a, tweede lid, onderdeel b, van het Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet in werking is getreden, de desbetreffende voorschriften van de bouwverordening eerst rechtskracht krijgen bij inwerkingtreding van genoemd artikelonderdeel van het Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet.

2. De overige artikelen van dit besluit treden in werking met ingang van de dag waarop artikel 17a, tweede lid, onderdeel b, van het Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet in werking treedt, met uitzondering van de artikelen 2, onder h, 3, onder c, en 5, tweede en derde lid, die in werking treden op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 13 juni 1993, nr. 130.

Artikel 13

Dit besluit kan worden aangehaald als: Asbest-verwijderingsbesluit.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 28 mei 1993

Beatrix

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. G. M. Alders

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
B. de Vries

De Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,
H. J. Simons

Uitgegeven de *zeventiende* juni 1993

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

NOTA VAN TOELICHTING

Algemeen

1. Inleiding

Asbest is de verzamelnaam voor een groep van in de natuur voorkomende fijne anorganische vezels (minerale silicaten). Op grond van eigenschappen als thermische stabiliteit, grote chemische resistentie, isolerend karakter en grote treksterkte kent asbest van oudsher vele toepassingen. Sinds 1940 is 80% van alle asbest in Nederland toegepast in de bouw. Zo is asbest toegepast voor versteviging in produkten als asbestcement, vloerbedekking, katten, betonlijmen, verven en dakbedekkingen. Het is bovendien veel gebruikt bij brandisolatie en ter bescherming tegen hitte, met name in de vorm van asbest-sputlagen.

De bouwwerken, waarin asbest of asbesthoudende produkten aanwezig zijn, zullen in de toekomst steeds meer voor sloop in aanmerking komen. Hoewel de verspreiding van asbestvezels die bij het slopen van een bouwwerk waarin asbest is verwerkt, optreedt, een tijdelijk karakter lijkt te hebben, blijft de verspreiding niet beperkt tot de duur van de sloopwerkzaamheden, maar zal ook daarna voortduren. Immers, de in de lucht vrijgekomen asbestvezels kunnen zich als gevolg van bijvoorbeeld opwaaien steeds opnieuw verspreiden (reëmissie). Gezien het risico van emissie van asbestvezels in het milieu en omdat de mate van verspreiding van de asbestvezels sterk afhangt van de zorgvuldigheid waarmee wordt gesloopt, is het van groot belang dat asbest niet ongecontroleerd wordt verwijderd.

Daarnaast is asbest veelvuldig toegepast in apparaten, transportmiddelen, constructies en installaties. Hierbij kan worden gedacht aan personenauto's, vrachtwagens, treinstellen, liftinstallaties en schepen.

De toepassing van asbest en het verwijderen van toegepast asbest brengen grote risico's met zich, in het bijzonder voor mens en milieu. De gevaren van asbest worden sinds 1970 steeds meer onderkend, vooral als gevolg van een betere kennis door onderzoek naar de effecten van asbest.

In dit verband kan worden verwezen naar het zogenoemde basisdocument over asbest (ISBN 90 346 2179 0). Dit document bevat een advies van de Gezondheidsraad en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieubeheer. Hieruit kan worden afgeleid dat inademing van asbestvezels kanker kan veroorzaken. Het aangeven van een grens aan de blootstelling, waaronder mens en milieu geen risico meer lopen, blijkt evenwel niet mogelijk te zijn.

Vanwege dit risico zijn de soorten asbest die een commerciële toepassing kennen, te weten crocidoliet, chrysotiel en amosiet, geplaatst op de lijst van zwarte stoffen voor het milieubeleid (Indicatief Meerjaren Programma Milieubeheer 1986-1990, Kamerstukken II 1985/86, 19 204, nrs. 1-2). Voor de stoffen opgenomen op deze lijst geldt dat emissies in het milieu zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. Het milieubeleid ten aanzien van asbest is neergelegd in het kabinetsstandpunt «Asbest in het milieu» (Kamerstukken II 1990/91, 21 137, nr. 69).

Op grond van de Arbeidsomstandighedenwet wordt bovendien een verbod voorbereid op het be- en verwerken van asbest en op het in handelsvoorraden voorhanden hebben en het aan derden ter beschikking stellen van asbesthoudende produkten. Dit verbod zal doorwerken in het gebruik van asbesthoudende produkten door consumenten. Het verbod zal naar verwachting medio 1993 van kracht worden.

Onder asbest wordt in dit besluit tevens asbesthoudende produkten verstaan.

2. *Strekking en achtergrond van het besluit*

In dit besluit zijn voorschriften gegeven voor de wijze waarop bouwwerken waarin zich asbest bevindt, met het oog op een zorgvuldige verwijdering van dat asbest, moeten worden gesloopt. Dit besluit bevat bovendien voorschriften voor de wijze waarop objecten waarin zich asbest bevindt, met het oog op een zorgvuldige verwijdering van dat asbest, geheel of gedeeltelijk uit elkaar moeten worden genomen. De voorschriften zijn zodanig dat geen ongecontroleerde emissie van asbestvezels kan optreden en geen noemenswaardige milieuverontreiniging door asbestvezels wordt veroorzaakt, ongeacht of de verwijdering plaatsvindt in een hinderwetplichtige inrichting of daarbuiten. Aldus wordt het tweede onderdeel van artikel 7 van richtlijn nr. 87/217/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 19 maart 1987 inzake voorkoming en vermindering van verontreiniging van het milieu door asbest (PbEG L 85) geïmplementeerd.

In deze richtlijn zijn door de EG-Lid-Staten te implementeren maatregelen opgenomen om de emissie van asbest in de lucht, lozingen van asbest in het aquatische milieu en emissie van asbesthoudende afvalstoffen zoveel mogelijk aan de bron te verminderen en te voorkomen. Het tweede onderdeel van artikel 7 van deze richtlijn heeft betrekking op de sloop van asbestbevattende gebouwen, constructies en installaties en het verwijderen van asbest of asbestbevattende onderdelen daaruit.

In de artikelsgewijze toelichting van de memorie van toelichting bij de herziene Woningwet (Kamerstukken II 1986/87, 20 066, nr. 3) is ten aanzien van artikel 8, achtste lid, van de Woningwet opgemerkt dat van de in dit lid gegeven bevoegdheid slechts in uiterste noodzaak gebruik zal worden gemaakt. Daar het hier de implementatie van een EEG-richtlijn betreft, kan van een dergelijke situatie worden gesproken. Bovendien moet bij de implementatie van EG-richtlijnen zoveel mogelijk aansluiting worden gezocht bij bestaande wet- en regelgeving.

Dit besluit is gebaseerd op de artikelen 24, 35, vierde lid, en 39, derde lid, van de Wet milieugevaarlijke stoffen. Het gedeelte van het besluit dat betrekking heeft op het slopen van bouwwerken is mede gebaseerd op artikel 8, achtste lid, juncto 8, tweede lid, onderdelen d en h, en 110, eerste lid, van de Woningwet. Op de consequenties die dit heeft voor de handhaving wordt in paragraaf 4 ingegaan.

De voorschriften opgenomen in de artikelen 2 tot en met 4 en 9 krijgen eerst rechtskracht wanneer de gemeentelijke bouwverordening ingevolge artikel 8, negende lid, van de Woningwet met deze voorschriften in overeenstemming is gebracht.

Op een aantal gevallen heeft dit besluit niet of slechts gedeeltelijk betrekking. In de eerste plaats zijn de voorschriften van dit besluit alleen van toepassing op het in het kader van de uitoefening van beroep of bedrijf geheel of gedeeltelijk uit elkaar nemen van objecten waarin zich asbest bevindt. De reden hiervan is dat de meeste objecten die onder de werkingssfeer van dit besluit vallen niet door doe-het-zelvers uit elkaar zullen worden genomen. Doe-het-zelvers zullen in de regel alleen kleinere objecten uit elkaar nemen. Het opnemen van voorschriften voor dergelijke werkzaamheden door doe-het-zelvers is uit het oogpunt van handhaving niet wenselijk en gezien de geringe milieuverontreiniging ook niet strikt noodzakelijk. Artikel 7 van richtlijn nr. 87/217/EEG staat aan deze beperking bovendien niet in de weg omdat dit artikel de Lid-Staten ertoe verplicht zodanig maatregelen te nemen dat geen noemens-

waardige milieuverontreiniging door asbest wordt veroorzaakt.

Tevens gelden ingevolge artikel 8 van dit besluit, voor het geheel of gedeeltelijk uit elkaar nemen van waterleidingbuizen en gasleidingbuizen en het verwijderen van asbestbevattende pakkingen, rem- en frictiematerialen uit objecten enkele voorschriften van dit besluit niet. Het betreft routine-werkzaamheden waarbij bekend is waar het asbest zich in het object bevindt. Het opdragen van het uit elkaar nemen aan een deskundig bedrijf (artikel 5, eerste lid) en het schriftelijk melden van de werkzaamheden aan het districtshoofd van de Arbeidsinspectie binnen wiens district de werkzaamheden worden uitgevoerd (artikel 5, vierde lid), is voor dergelijke routine-werkzaamheden te zwaar. In de voor deze werkzaamheden noodzakelijke deskundigheid van de werknemers is voorzien in artikel 6 van de Arbeidsomstandighedenwet en artikel 5 van de Regeling vaststelling actieniveaus en grenswaarden concentratie asbeststof in de lucht (Stcrt. 1988, 245). Voor deze regelmatig terugkerende werkzaamheden kan worden volstaan met een jaarlijkse schriftelijke melding hiervan aan het districtshoofd van de Arbeidsinspectie binnen wiens district de werkzaamheden worden uitgevoerd. Voor het uit elkaar nemen van gasleidingbuizen en waterleidingbuizen die asbest bevatten, geldt ingevolge artikel 8, tweede tot en met vierde lid, van het besluit een apart regime. Aldus wordt bewerkstelligd dat bij het verwijderen van asbest ook de beste bestaande technieken worden toegepast. Hiermee is ook voor deze werkzaamheden bewerkstelligd dat noemenswaardige milieuverontreiniging door asbest wordt voorkomen. Met deze partiële vrijstelling is aangesloten bij de Vrijstellingsregeling inzake Besluit slopen asbest (Stcrt. 1991, 249).

3. Verhouding met andere regelingen

Dit besluit sluit aan bij het Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet. Het Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet heeft niet alleen betrekking op de in de richtlijn genoemde objecten, te weten gebouwen, constructies en installaties, maar ook op apparaten en transportmiddelen. De ratio hiervan is werknemers die sloopwerkzaamheden verrichten een zo volledig mogelijke bescherming te bieden tegen vrijkomende asbestvezels.

De drie belangrijkste verplichtingen die het Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet met zich brengt, zijn de volgende.

In de eerste plaats moet een voornemen om een bouwwerk of object dat asbest bevat, te slopen door het bedrijf dat de sloop zal verrichten aan de Arbeidsinspectie worden gemeld.

In de tweede plaats moet het slopen door het bedrijf dat de sloop zal verrichten, volgens een tevoren op schrift gesteld werkplan gebeuren.

Ten slotte moet het slopen van een bouwwerk of object, waarin zich asbest bevindt of het verwijderen van asbest daaruit, onder permanent toezicht van een speciaal daartoe opgeleide deskundige plaatsvinden.

Dit besluit en het Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet lopen vooruit op de inwerkingtreding van bijlage III, onder U.3., onder i, van het Besluit aanwijzing chemische afvalstoffen op grond van de Wet chemische afvalstoffen, waarin asbesthoudende bestanddelen in bouw- en sloopafval zijn aangewezen als chemisch afval.

In het onderhavige besluit dat zich richt tot de eigenaar van een bouwwerk dan wel tot degene die uit anderen hoofde bevoegd is tot slopen, en het Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet dat zich richt tot werkgevers, in casu het bedrijf dat de sloop zal verrichten, is geëist dat alle asbesthoudende materialen zoveel mogelijk worden verwijderd alvorens met het slopen wordt begonnen. Zo kunnen de afvalstromen worden gescheiden in een stroom sloopafval, die overeenkomstig de

Afvalstoffenwet wordt verwijderd, en een stroom asbesthoudend sloopafval, waarop de Wet chemische afvalstoffen van toepassing is. Dit zal kostenbesparend kunnen werken voor degene die opdracht geeft tot de sloopwerkzaamheden.

De inwerkingtreding van dit onderdeel van bijlage III bij het Besluit aanwijzing chemische afvalstoffen is afhankelijk van het tot stand komen van de landelijke verwijderingsstructuur voor C3-afval, waaronder asbesthoudend sloopafval valt. Omdat de verwijderingsstructuur nog niet gereed is, is dit onderdeel van het Besluit aanwijzing chemische afvalstoffen nog niet in werking getreden. De twee, op grond van dit besluit en het Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet, gescheiden afvalstromen vallen onder de Afvalstoffenwet en mogen op een reguliere stortplaats worden gestort.

Voor uit objecten verwijderd asbesthoudend afval geldt de in het Besluit aanwijzing chemische afvalstoffen opgenomen concentratiegrens van 0,5 procent. Deze grens zal in verband met de voorschriften opgenomen in artikel 7, eerste lid, van het onderhavige besluit, bij uit objecten verwijderd asbest in de regel worden overschreden.

In het Stortbesluit bodembescherming is aan het tot vergunningverlening bevoegde gezag opgelegd om aan een vergunning te verlenen aan een stortplaatsbeheerder voorschriften te verbinden, inhoudende de verplichting dat afvalstoffen die asbest bevatten:

- zodanig worden gestort dat asbestvezels of asbeststof niet kunnen respectievelijk kan vrijkomen;
- zodanig worden behandeld, verpakt of afgedekt dat er geen asbestvezels of asbeststof in het milieu terecht kunnen respectievelijk kan komen, en
- door het treffen van voorzieningen niet met andere afvalstoffen vermengd kunnen geraken.

Wanneer het asbesthoudend afval wordt vervoerd, is de Wet Gevaarlijke Stoffen van toepassing.

4. Handhaving

Op grond van artikel 3, eerste lid, van de Aanwijzing van toezichthoudende ambtenaren (Strct. 1987, 114), welke regeling is gebaseerd op de Wet milieugevaarlijke stoffen, zal het toezicht op de naleving van het onderhavige besluit, althans voor zover het de naleving betreft door een bedrijf dat de sloopwerkzaamheden uitvoert, in eerste instantie geschieden door de regionale Arbeidsinspecties. Dit is het meest efficiënt, omdat een bedrijf dat asbest-sloopwerkzaamheden uitvoert, op grond van het Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet verplicht is deze werkzaamheden aan de desbetreffende regionale Arbeidsinspectie te melden. De Arbeidsinspecties hebben hierdoor een overzicht van alle asbest-sloopwerkzaamheden en kunnen op die wijze gericht controle uitoefenen. Hierbij aansluitend is de houder van een sloopvergunning op grond van het onderhavige besluit verplicht schriftelijk aan het districts-hoofd van de Arbeidsinspectie te melden dat en wanneer de sloopwerkzaamheden waarop de vergunning betrekking heeft, zullen worden verricht.

De maatregelen die moeten worden genomen op grond van de artikelen 3, 4, 5, vierde lid, 6, 7 en 8 van het onderhavige besluit, kunnen worden opgenomen in het werkplan dat op grond van het Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet door het uitvoerende bedrijf moet worden opgesteld.

Indien bij een controle overtreding van een voorschrift van het onderhavige besluit wordt geconstateerd, zal het districtshoofd van de desbetreffende Arbeidsinspectie deze overtreding, voor zover die wordt begaan door het bedrijf dat de sloop verricht, direct melden aan de desbetreffende inspecteur van de volksgezondheid belast met het toezicht op de hygiëne van het milieu. In verband met de samenhang tussen de voorschriften van het Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet en het onderhavige besluit zal een overtreding van bepalingen van het eerste besluit in het algemeen tevens een overtreding van de bepalingen van het onderhavige besluit met zich brengen. De inspecteur van de volksgezondheid belast met het toezicht op de hygiëne van het milieu beschikt over de nodige kennis en bevoegdheden om toe te zien op de naleving van de voorschriften voor zover een overtreding daarvan nadelige gevolgen voor het milieu met zich brengt.

Denkbaar is dat, wanneer sprake is van een overtreding van een voorschrift door de houder van de vergunning, de Arbeidsinspectie burgemeester en wethouders daarvan in kennis stelt.

Op grond van artikel 100, eerste lid, onder b, van de Woningwet draagt de gemeente zorg voor het toezicht op de naleving door de houder van de sloopvergunning onderscheidenlijk de mededeling onder voorschriften en van de voorschriften die deel uitmaken van de sloopvergunning of van de mededeling. De gemeente kan een overtreding van de voorschriften van het onderhavige besluit doormelden aan de inspecteur van de volksgezondheid belast met het toezicht op de hygiëne van het milieu indien deze overtreding nadelige gevolgen voor het milieu met zich brengt en aan het districtshoofd van de betreffende Arbeidsinspectie indien de overtreding betrekking heeft op een arbeidssituatie.

Overtreding van een voorschrift van het onderhavige besluit is, voor zover die betrekking heeft op het uit elkaar nemen van objecten, en, wanneer de overtreding wordt begaan door het bedrijf dat de werkzaamheden (heeft) verricht, aangemerkt als een economisch delict in de zin van de Wet op de economische delicten. Overtreding van artikel 24 van de Wet milieugevaarlijke stoffen is in artikel 1, onder 3°, van de Wet op de economische delicten aangemerkt als economisch delict. Overtreding van de in de artikel 4 van het onderhavige besluit opgenomen voorschriften door het bedrijf dat de sloop (heeft) verricht, is niet uitdrukkelijk als een strafbaar feit in de zin van de Woningwet aangemerkt en is dan ook als economisch delict te beschouwen. Artikel 4 berust immers tevens op de Wet milieugevaarlijke stoffen.

Overtreding van de sloopvergunning door de houder van die vergunning of van de mededeling door de houder daarvan, is wel een strafbaar feit in de zin van artikel 110, eerste lid, van de Woningwet.

5. Deskundigheidseisen

Inmiddels is in het kader van het in ons land geldende certificatiestelsel een zogenoemde nationale beoordelingsrichtlijn ontwikkeld, die nagenoeg is afgerond. Aan de hand van die richtlijn wordt beoordeeld of een bedrijf het certificaat asbestverwijdering krijgt. In deze beoordelingsrichtlijn wordt het asbestverwijderingsproces stap voor stap beschreven. Bedrijven die volgens deze beschrijving te werk gaan, kunnen bij een door de Stichting Raad voor de Certificatie erkende certificatie-instelling een verzoek indienen om dat certificaat te mogen voeren. Voor asbestonderzoek zal eveneens een beoordelingsrichtlijn worden opgesteld. Met deze beoordelingsrichtlijnen wordt invulling gegeven aan de deskundigheidseisen voor asbestverwijdering en asbestonderzoek.

Het certificatie-stelsel in Nederland is zodanig opgebouwd dat enerzijds het voeren van een certificaat aan regels is onderworpen en anderzijds op de handhaving van die regels getrapt wordt toegezien. Zo zal eveneens een certificatie-instelling die door de Stichting Raad voor de Certificatie als zodanig wil worden erkend, aan daarvoor door het bestuur van die stichting vastgelegde geldende reglementen moeten voldoen. In dat bestuur zijn naast de onderscheidene overheden, ook industriële, maatschappelijke en wetenschappelijke organisaties en instellingen vertegenwoordigd.

In de reglementen van de Raad voor de Certificatie zijn onder meer regels gesteld betrekking hebbend op de deskundigheid van certificatie-instellingen, het toezicht op die instellingen door de Raad en op schorsing en intrekking van de erkenning en beroep tegen zo'n maatregel. Op grond van die reglementen moet een certificatie-instelling ook over enige reglementen beschikken die in het kader van de erkenning van de certificatie-instelling door de Raad voor de Certificatie worden beoordeeld. Deze reglementen van een certificatie-instelling hebben betrekking op onder meer de verkrijging van het recht om een door die instelling af te geven certificaat te mogen voeren, toezicht op de bedrijven die een certificaat mogen voeren, schorsing en intrekking van dat recht en op beroep tegen zo'n maatregel.

Wanneer een instelling door de Raad voor de Certificatie als certificatie-instelling is erkend, mag deze aan de hand van een in ontwikkeling zijnde, door de Raad voor de Certificatie goed te keuren nationale beoordelingsrichtlijn die is gericht op het verwijderen van asbest of het onderzoek naar asbest, beoordelen of een asbestverwijderingsbedrijf onderscheidenlijk een asbestonderzoeksbedrijf het betrokken certificaat mag voeren.

Zoals reeds opgemerkt, kan een bedrijf tegen een door de certificatie-instelling opgelegde maatregel, zoals schorsing of intrekking van het recht om het certificaat te voeren, beroep instellen tegen die maatregel bij een op grond van de reglementen van de Raad voor de Certificatie voorgeschreven onafhankelijke Raad van beroep overeenkomstig de in het reglement van beroep gegeven regels. In dat reglement zijn voorts regels gegeven omtrent de wijze waarop de beroepsprocedure wordt gevoerd en afgewikkeld. Daarnaast kan een bedrijf ook een beroep doen op de burgerlijke rechter.

Door de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer kunnen de twee merktekens worden aangewezen. Aan die merktekens zijn deskundige bedrijven te herkennen.

In verband met een door de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer met onder meer de Raad voor de Certificatie gesloten overeenkomst, zullen de nationale beoordelingsrichtlijnen voor asbestverwijdering en voor onderzoek – zodra zij gereed zijn – worden voorgelegd aan de Raad voor de Certificatie. De Raad onderzoekt of de beoordelingsrichtlijnen in overeenstemming zijn met de in ons land geldende regelgeving en bovendien geen handelsbelemmeringen opwerpen voor bedrijven uit andere Lid-Staten van de Europese Gemeenschap. Daarenboven heeft de aanwijzing van de merktekens door de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer pas plaats indien ook hij van oordeel is dat de beoordelingsrichtlijnen inzake asbestverwijdering en asbestonderzoek geen strijdigheid met Nederlands of Europees recht opleveren.

6. Lasten voor overheid, burger en bedrijfsleven

Voor de gemeenten betekent dit besluit dat zij, ten aanzien van bouwwerken, moeten beoordelen of het, gezien aard en bouwjaar van het bouwwerk, waarschijnlijk is dat asbest hierin aanwezig is. Op grond

van de (bouwtechnische) kennis die bij de gemeenten aanwezig is, bestaat er weinig aanleiding om te veronderstellen dat een dergelijke beoordeling extra lasten met zich brengt. Bij de evaluatie van de Woningwet, welke evaluatie bij de behandeling van het voorstel van Wet tot herziening van die wet is toegezegd (Kamerstukken II 1986/87, 20 066), zal worden onderzocht of deze veronderstelling juist is.

Voor de eigenaar van een te slopen bouwwerk en voor degene die een object geheel of gedeeltelijk uit elkaar neemt of doet nemen, kan de verplichting ontstaan het bouwwerk of object op de aanwezigheid van asbest te laten onderzoeken. Immers, wanneer burgemeester en wethouders na ontvangst van een aanvraag om een sloopvergunning besluiten dat niet kan worden volstaan met een mededeling, al dan niet onder voorschriften, dat mag worden gesloopt, maar dat een sloopvergunning is vereist, dient door een deskundig bedrijf in een onderzoeksrapport te worden vastgelegd op welke plaatsen in het te slopen bouwwerk zich asbest bevindt, tenzij naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is aangetoond waar het asbest zich in het bouwwerk bevindt. Voor objecten is in dit besluit bepaald dat, indien het waarschijnlijk is dat een object asbest bevat, het in het kader van de uitoefening van beroep of bedrijf geheel of gedeeltelijk uit elkaar nemen van het object of het verwijderen van asbest daaruit slechts is toegestaan nadat is onderzocht of en waar zich asbest in het object bevindt.

Deze verplichting brengt financiële lasten met zich. Het grootste gedeelte van deze kosten wordt echter veroorzaakt door de arbeidshygiënische maatregelen met betrekking tot het slopen van bouwwerken en het uit elkaar nemen van objecten, waarin asbest aanwezig is. De eisen die in dit besluit zijn gesteld aan de wijze waarop een bouwwerk dient te worden gesloopt en een object uit elkaar dient te worden genomen wanneer zich asbest daarin bevindt, sluiten aan bij de eisen die krachtens de Arbeidsomstandighedenwet hieraan zijn gesteld. Daarmee legt dit besluit voor een deel de feitelijke situatie vast. In dit licht moeten de bedragen die hieronder zijn opgenomen, worden bezien.

Bij woningverbetering waarbij asbest wordt verwijderd, wordt een bedrag van gemiddeld fl. 2000 per woning aan extra sloopkosten reëel geacht. Hierin zijn de kosten van verwijdering van asbesthoudende vloerbedekking niet begrepen. Voor de bestaande naoorlogse woningvoorraad (huurwoningen en koopwoningen) die gedurende de komende 10 jaar wordt verbeterd en waarin asbest voorkomt (ca. 750 000 woningen), zullen de potentiële kosten voor het deskundig verwijderen van asbest in totaal fl. 1,5 miljard bedragen, hetgeen neerkomt op fl. 150 miljoen per jaar. Aangezien het hier zeer grove schattingen betreft, zal nader onderzoek nodig zijn. Voorts zijn voor de bestrijding van asbestemissies bij het slopen en puinbreken investeringen nodig van fl. 25 miljoen. Bovendien zijn de exploitatielasten hoger. Op termijn zullen de kosten verder stijgen doordat het aantal te slopen gebouwen waarin asbest is verwerkt, zal toenemen, omdat juist in de naoorlogse gebouwen asbesthoudende materialen zijn toegepast.

De emissie van asbestvezels, die kan optreden bij ongecontroleerde sloopactiviteiten en de effecten die blootstelling aan asbestvezels heeft op de gezondheid van de mens en op het milieu, rechtvaardigen de kostenverhogende werking van dit besluit.

7. Advies en reacties op de voorpublicatie

Aan de Centrale raad voor de milieuhygiëne is advies gevraagd op 23 juli 1991. Bij brief van 21 november 1991 heeft de Centrale raad voor de milieuhygiëne medegedeeld geen aanleiding te zien over het besluit advies uit te brengen.

Naar aanleiding van de voorpublicatie van dit besluit (Stcrt. 1991, 139) overeenkomstig artikel 61, eerste lid, van de Wet milieugevaarlijke stoffen, zijn reacties ontvangen van de Shell, Forbo Krommenie B.V., het Algemeen Verbond Bouwbedrijf, de Nationale Woningraad, de Vereniging van Exploitanten van Waterleidingbedrijven in Nederland en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. De reacties hebben in hoofdlijnen betrekking op de reikwijdte van het besluit, de aansluiting met het Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet, de bevoegdheden van burgemeester en wethouders en de koppeling tussen de in voorbereiding zijnde certificeringsregeling voor deskundige asbest-verwijderingsbedrijven en dit besluit.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten heeft opgemerkt dat een volumegrens van 10m³ zou moeten worden gehanteerd omdat in de voorziene versie van de model-bouwverordening 1992 niet is voorzien in het vereiste van een sloopvergunning voor sloopwerkzaamheden waarbij naar schatting minder dan 10m³ bouw- en sloopafval vrijkomt. Richtlijn nr. 87/217/EEG staat aan het opnemen van een dergelijke volumegrens echter in de weg. De richtlijn schrijft voor dat bij de sloop- en verwijderingswerkzaamheden geen noemenswaardige verontreiniging door asbest mag worden veroorzaakt. Er bestaat immers geen directe samenhang tussen de vrijkomende hoeveelheid sloopafval en de mate van verontreiniging van dat afval met asbest. Bovendien biedt de vrijkomende hoeveelheid sloopafval geen enkele maatstaf voor de risico's.

De mening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten in haar reactie op de voorpublicatie, dat de bevoegdheid van het districtshoofd van de desbetreffende Arbeidsinspectie die van burgemeester en wethouders zou overlappen, delen wij niet. De inspecteur van de Arbeidsinspectie ziet immers toe op de naleving door de werkgever van hetgeen bij of krachtens de Arbeidsomstandighedenwet is bepaald. De taak van burgemeester en wethouders is een andere. Zij houden toezicht op de naleving van de bij of krachtens de Woningwet gegeven voorschriften, waaronder begrepen die van de bouwverordening, door de houder van de sloopvergunning of de mededeling, al dan niet onder voorschriften, dat mag worden gesloopt. Dat toezicht heeft zowel een preventieve – toetsing van een aanvraag om sloopvergunning – als een repressieve – toezicht tijdens de uitvoering van de sloopwerkzaamheden – component. Immers, de onderhavige voorschriften hebben betrekking op de uitvoering van de Woningwet. Overtreding van die voorschriften door de houder van de sloopvergunning of de mededeling dat mag worden gesloopt, kan dan ook alleen worden aangemerkt als een strafbaar feit in de zin van artikel 110, eerste lid, van die wet, zoals ook is bepaald in artikel 9 van dit besluit. Voor het overige is op de ingekomen reacties ingegaan bij de onderdelen van het onderhavige besluit waarop die reacties betrekking hebben.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1

De begripsbepaling van asbest is overgenomen uit de Richtlijn 87/217/EEG. Zij sluit aan bij het Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet.

Het achter de stoffen aangegeven Cas-nummer is het nummer waaronder de stof in het register van de Chemical Abstracts Service is opgenomen (Cas). De Cas, onderdeel van American Chemical Society, is gevestigd te Columbus, Ohio, VS.

Wat onder «deskundig» bij het begrip «deskundig bedrijf» moet worden verstaan, is uiteengezet in paragraaf 5 van het algemene gedeelte van deze nota van toelichting.

Voor «slopen» is geen definitie gegeven, omdat de voorschriften met betrekking tot het slopen van bouwwerken zijn gebaseerd op de Woningwet en die wet ter zake in artikel 1, eerste lid, onder b, een definitie geeft die ook van toepassing is op krachtens die wet gegeven voorschriften. De Woningwet verstaat onder «slopen» het geheel of gedeeltelijk afbreken van een bouwwerk.

Anders dan het Algemeen Verbond Bouwbedrijf meent, behoeft «verwijderen» niet nader te worden gedefinieerd omdat de betekenis van «verwijderen» in dit besluit niet afwijkt van de in het normale spraakgebruik gangbare.

Artikelen 2 en 3

Met deze artikelen is beoogd te voorkomen dat asbestvezels vrijkomen bij het slopen van bouwwerken.

Zoals reeds opgemerkt, valt onder het begrip «slopen» in artikel 1 van de Woningwet tevens het gedeeltelijk afbreken van een bouwwerk, bij voorbeeld bij verbouwing of verbetering. Slopen is inherent aan verbouwing en renovatie en het sloopaspect kan in de daarvoor te verlenen bouwvergunning worden meegenomen onder verwijzing naar de desbetreffende sloopvoorschriften van de bouwverordening. Die voorschriften moeten op grond van artikel 8, negende lid, van de Woningwet binnen een jaar na de inwerkingtreding van dit besluit met de voorschriften van dit besluit, voor zover betrekking hebbend op bouwwerken, in overeenstemming zijn gebracht. Voor een verbouwing of renovatie is, gelet op de in artikel 1 van de Woningwet gegeven definitie van «bouwen» (het geheel of gedeeltelijk veranderen of vernieuwen of het vergroten van een bouwwerk) in beginsel een bouwvergunning als bedoeld in artikel 40 van die wet vereist.

Burgemeester en wethouders moeten binnen acht dagen na de dag waarop door middel van een aanvraag om sloopvergunning het voornemen tot sloop is gemeld, beslissen of zij een mededeling, al dan niet onder voorschriften, afgeven dan wel besluiten dat een sloopvergunning is vereist.

Omdat op grond van dit besluit niet alle sloopwerkzaamheden die verband houden met de verwijdering van asbesthoudende materialen, door een deskundig bedrijf moeten geschieden, maar in de in de bouwverordening aangegeven gevallen door de burger zelf mogen geschieden, is gekozen voor een termijn van acht dagen waarbinnen burgemeester en wethouders moeten hebben beoordeeld en hun beslissing daaromtrent hebben medegedeeld of de burger de sloopactiviteiten zelf ter hand mag nemen. Dit omdat de burger veelal zo snel mogelijk met die werkzaamheden wil beginnen. Uit artikel 2, onder c, vloeit voort dat de acht-dagen-termijn een fatale termijn is. Immers, wanneer burgemeester en wethouders geen mededeling binnen die termijn hebben gedaan aan de aanvrager van de sloopvergunning, wordt de mededeling dat geen sloopvergunning is vereist en daarmee dat betrokkene de voorgenomen sloopactiviteit zelf mag verrichten, geacht te zijn gedaan. Dit fatale karakter van bedoelde termijn past binnen het karakter van de in de Woningwet gegeven beslistertijnen inzake het stelsel van bouwvergunning.

Gelijmde asbestbevattende vloerbedekking valt onder de werkingssfeer van dit besluit, omdat deze volgens de verkeersopvatting als bestanddeel onderdeel van een bouwwerk is. Zaken die aard- en nagelvast verbonden zijn met een bouwwerk behoren daarnaast volgens vaste jurisprudentie tot het bouwwerk wanneer het desbetreffende voorwerp niet van het bouwwerk kan worden losgemaakt zonder het te breken of te beschadigen, of zonder het gedeelte van het onroerend goed, waaraan het is vastgehecht te breken of te beschadigen. Gelijmde asbestbevattende vloerbedekking kan redelijkerwijs niet worden verwijderd zonder zelf te worden beschadigd en zonder de vloer van de onroerende zaak te beschadigen.

Naar aanleiding van de voorpublicatie is door Forbo Krommenie B.V., het Algemeen Verbond Bouwbedrijf en de Nationale Woningraad opgemerkt dat het ontbreken van beoordelingscriteria voor burgemeester en wethouders bij de keuze tussen een mededeling, al dan niet onder voorschriften, en een sloopvergunning, kan leiden tot rechtsongelijkheid voor de burger. Aan deze bezwaren is gedeeltelijk tegemoet gekomen. Overeenkomstig artikel 2, onder c, zal in de bouwverordening nader moeten worden aangeduid in welke gevallen met een mededeling dat geen sloopvergunning is vereist, mag worden volstaan. Hierbij wordt vooral gedacht aan gevallen waarin slechts een gering risico voor de gezondheid en het milieu in het geding is, zoals het geval kan zijn bij het verwijderen van asbestbevattende materialen zonder dat hak- en breekwerk noodzakelijk is.

Artikel 2, onder e, is opgenomen met het oog op de verwijdering van asbestbevattende vloerbedekking door doe-het-zelvers uit particuliere woningen. Indien asbestbevattende vloerbedekking uit voor bewoning bestemde gebouwen wordt verwijderd, verdient het de voorkeur om deze verwijdering door een deskundig bedrijf te laten verrichten. Op deze wijze is de verspreiding van en de blootstelling aan asbestvezels zo klein mogelijk. Het zelf verwijderen van asbestbevattende vloerbedekking uit voor bewoning bestemde gebouwen zal tot een grotere blootstelling leiden, maar deze blootstelling kan tot een niet onaanvaardbaar niveau beperkt blijven door een zorgvuldige wijze van verwijdering van de vloerbedekking.

Voor de verwijdering van asbestbevattende vloerbedekking uit voor bewoning bestemde gebouwen dienen burgemeester en wethouders ingevolge artikel 2, onder e, in elk geval een mededeling onder voorschriften te doen. In dat geval, maar ook wanneer de mededeling wordt geacht te zijn gedaan, is de houder van die mededeling verplicht bij de verwijdering van de asbestbevattende vloerbedekking de daarop betrekking hebbende door de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer uitgegeven publicatie in acht te nemen, alsmede die vloerbedekking op binnen de gemeente gebruikelijke wijze af te voeren. In deze publicatie zijn aanwijzingen gegeven voor de verwijdering van asbestbevattende vloerbedekking, de verpakking van met asbest verontreinigd afval, de opslag daarvan en de wijze waarop de ruimte waaruit die vloerbedekking is verwijderd, moet worden gereinigd, opdat geen onaanvaardbare risico's voor de gezondheid van de mens ontstaan en geen noemenswaardige verontreiniging van het milieu plaatsvindt. Het verdient derhalve aanbeveling dat een gemeente de aanvrager van een sloopvergunning, zodra deze een aanvraag indient, een exemplaar van de publicatie ter hand stelt.

Zonder dit voorschrift zou de mogelijkheid bestaan dat burgemeester en wethouders, indien zij niet binnen acht dagen schriftelijk reageren, stilzwijgend toestemming geven, de vloerbedekking te verwijderen zonder voorschriften in acht te nemen. Om dergelijke situaties te

voorkomen is hier expliciet een regeling opgenomen.

Echter, gezien het uiteenlopend karakter van de werkzaamheden waarop artikel 2 betrekking heeft, is het niet goed mogelijk voor alle gevallen te bepalen of een mededeling onder voorschriften dan wel een sloopvergunning is vereist. Burgemeester en wethouders moeten de bevoegdheid hebben om in individuele gevallen een afweging te maken en zo te komen tot een op het geval toegesneden beslissing. In het algemeen kan hierover worden opgemerkt dat voor kleinere werkzaamheden, verricht door doe-het-zelvers aan hun eigen woning, met een mededeling onder voorschriften kan worden volstaan. Dit past ook in het streven naar meer markt minder overheid. Het ligt in de bedoeling dat de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer op grond van artikel 2, onder f, voor de verwijdering van andere asbestbevattende materialen dan vloerbedekking een publikatie uit gaat geven.

De omstandigheid dat in bepaalde, in de bouwverordening aangeduide gevallen mag worden volstaan met een mededeling, al dan niet onder voorschriften, dat asbestbevattende materialen in een bouwwerk mogen worden gesloopt, mag niet worden uitgelegd als dat die gevallen van minder gewicht zijn voor de gezondheid en het milieu, maar moet worden gezien als met enige waarborgen overlaten aan de markt. Dat wil zeggen, aan de verantwoordelijkheid van de burger. Die burger kan zodoende zelf bepalen of hij de verwijdering van de asbestbevattende materialen zelf ter hand neemt dan wel overlaat aan een deskundig bedrijf. Bij die keuze zullen de kosten ongetwijfeld een rol meespelen, maar de risico's voor de gezondheid evenzo. Wij achten het geenszins uitgesloten dat laatstbedoelde risico's in veel gevallen tot de keuze leiden om de verwijdering door een deskundig bedrijf te laten verrichten. Dit laatste heeft in elk geval feitelijk onze voorkeur.

Het onderzoek van artikel 2, onder h, moet zich richten op alle te slopen gedeelten van het bouwwerk waar asbest kan worden verwacht. Zodra bekend is dat en waar zich in het te slopen bouwwerk (of in de te slopen gedeelten hiervan) asbest bevindt, moet worden voldaan aan de voorschriften opgenomen in de artikelen 3 en 4.

Onder schriftelijk stuk in artikel 3, onder c, kan worden verstaan het programma van eisen dat aan de bouw van een bouwwerk ten grondslag heeft gelegen, de bouwtekening of het bestek dan wel bij de melding verstrekte informatie.

Het staat de houder van een sloopvergunning vrij de sloopopdracht (artikel 3, onder a) aan het bedrijf te verstrekken dat het onderzoek (artikel 2, onder h) heeft verricht, mits dat bedrijf tevens over het voor het verwijderen van asbest benodigde certificaat beschikt.

In de bouw bestaat een grote verscheidenheid aan asbesttoepassingen. Asbest kan onder andere zijn toegepast in cementen golfplaten, vlakke vloerbedekkingsplaten en isolatieproducten (waaronder spuitlagen). Gezien het grote aantal toepassingen van asbest in de bouw, en het feit dat er naar schatting ca. 5000 kton asbesthoudende producten is verwerkt in de bouw (1981), is het waarschijnlijk te achten dat in veel bestaande bouwwerken asbest aanwezig is.

Op grond van dit besluit is de houder van een sloopvergunning verplicht om een afschrift van de sloopvergunning toe te zenden aan het districtshoofd van de Arbeidsinspectie binnen wiens district de sloopwerkzaamheden zullen worden uitgevoerd. Reden voor deze verplichting is het handhavingsaspect. Voor een toelichting hierop, wordt verwezen

naar paragraaf 4 van het algemene gedeelte van deze nota van toelichting.

Bij de voorschriften, bedoeld in artikel 3, onder e, kan worden gedacht aan routing van het vervoer van deze afvalstoffen, voor zover dit niet is geregeld in of krachtens de Wet Gevaarlijke Stoffen.

Artikelen 4, onder a tot en met c, en 6

Ten einde emissie van asbestvezels in het milieu zoveel mogelijk te voorkomen, dient gebruik te worden gemaakt van de best bestaande technieken. Dit betekent in de eerste plaats het afschermen van het te slopen bouwwerk dan wel het uit elkaar te nemen object (of de te slopen of uit elkaar te nemen gedeelten hiervan). Dit zal volgens de huidige stand der techniek ten minste inhouden het compartimenteren van de ruimte waaruit of waarin asbest wordt verwijderd, het onder onderdruk zetten van de desbetreffende ruimte en het afzuigen van de lucht uit die ruimten. Bij het afzuigen van de lucht moet gebruik worden gemaakt van een doekfilter met een filterefficiëntie van ten minste 99,997% die vezel-deeltjes met een lengte groter dan 3 µm tegenhoudt en een voorfilter om de grove asbestdeeltjes tegen te houden. Indien betere technieken beschikbaar komen, moeten deze worden toegepast.

Het verwijderen van asbest moet zoveel mogelijk via demontage plaatsvinden ten einde de emissie van asbestvezels in het milieu zo laag mogelijk te houden. Dit houdt in dat eenvoudige constructies zorgvuldig uit elkaar moeten worden genomen of in zijn geheel verwijderd. Daarbij mag het materiaal zelf niet worden bewerkt. Veelal kan worden volstaan met het nat houden van het object waarin zich asbest bevindt en het opvangen van het met asbest verontreinigde afvalwater. Dit sluit aan bij het Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet. In de praktijk blijkt echter dat het demonteren van asbest in bovengenoemde zin vaak niet eenvoudig is uit te voeren en er toch bewerkingen moeten plaatsvinden. Om de emissie van asbestvezels in het milieu hierbij zo laag mogelijk te houden, dient altijd effectieve stofafzuiging aan de bron plaats te vinden. Daarnaast dienen andere effectieve maatregelen te worden genomen om emissie van asbestvezels te voorkomen, zoals het vochtig houden van het te verwijderen asbesthoudend materiaal. Indien bij het verwijderen van asbest met asbest vervuild water vrijkomt, moet dat water worden opgevangen en gefilterd volgens de best bestaande technieken. Hierbij moet thans gebruik worden gemaakt van filters die een filter-efficiëntie hebben van ten minste 99,99% en die een zodanige porie-opening hebben waardoor alle vezel-deeltjes met een lengte groter dan 5 µm worden tegengehouden. Om verstopping van de filters door grove asbestdeeltjes te voorkomen, moet tevens gebruik worden gemaakt van een voorfilter. Indien betere technieken beschikbaar komen, moeten deze worden toegepast.

Het voorschrift dat de beste bestaande technieken moeten worden gebruikt, brengt uiteraard mee dat de asbest-filterelementen naar behoren dienen te functioneren, dat wil zeggen een voldoende afzuigcapaciteit hebben. Hiertoe dienen de onderdrukssystemen, waarin de asbest-filterelementen zijn aangebracht, tenminste te zorgen voor een constante onderdruk van 30 pascal in het aangebrachte compartiment. Bovendien dienen de filterelementen regelmatig te worden gecontroleerd en goed onderhouden. De certificatie-instelling houdt de bedrijven die het desbetreffende certificaat mogen voeren, op de hoogte van de ontwikkelingen op het gebied van nieuwe technieken en past de certificeringsvoorwaarden zo nodig aan.

Artikelen 4, onder d tot en met g, en 7

De voorschriften die zijn genoemd in dit artikel zijn bedoeld om het vrijkomen van asbestvezels als gevolg van een onzorgvuldige behandeling van asbest na verwijdering zo veel mogelijk te voorkomen. Hiertoe dienen de asbesthoudende (afval)produkten zorgvuldig te worden behandeld, opdat breken en verpulveren wordt voorkomen. De voorschriften bieden op grond van artikel 35, vierde lid, van de Wet milieugevaarlijke stoffen een aanvulling op artikel 35, eerste lid, onder a tot en met c, van die wet. De verpakte asbesthoudende afvalstoffen dienen te worden opgeslagen in een afgesloten, voor derden niet toegankelijke opslagplaats of container.

Het niet-luchtdoorlatend verpakkingsmateriaal, bedoeld in de artikelen 4 en 7, is van een zodanige dikte en sterkte dat het niet scheurt en dat geen asbestvezels in het milieu terecht kunnen komen.

De in artikel 4, onder g, onder b, opgenomen passage «voorkomen van verontreiniging van het milieu met asbest» houdt voor burgers in dat zij het asbesthoudende afval moeten afvoeren op de in hun gemeente gangbare wijze. De aanduiding die ingevolge de artikel 4, onder g, onder a, en 7, vierde lid, onder a, op het niet-luchtdoorlatend verpakkingsmateriaal of op containers dient te zijn aangebracht, dient in overeenstemming te zijn met het Etiketteringsbesluit asbestbevattende artikelen (Warenwet). De aanduiding moet op de zak of de container zijn aangebracht door degene die zich van het asbesthoudend afval ontdoet.

In dit verband wordt ten slotte nog opgemerkt dat de Stuurgroep Afval (waarin vertegenwoordigers van het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten zitting hebben) heeft besloten tot de instelling van een werkgroep die het opzetten van een inzamel- en verwijderingsstructuur voor asbesthoudend afval van huishoudens zal gaan coördineren. De provincie Noord-Brabant heeft hiertoe reeds een richtlijn voor Noord-Brabantse gemeenten opgesteld.

Artikel 5

Met dit artikel is beoogd te voorkomen dat asbestvezels vrijkomen wanneer een object geheel of gedeeltelijk uit elkaar wordt genomen. Daartoe moet bekend zijn of het uit elkaar te nemen object asbest bevat. Omdat het vaak moeilijk is zonder de nodige deskundigheid vooraf te beoordelen of asbest zal worden aangetroffen, dient degene die in het kader van de uitoefening van beroep of bedrijf voornemens is een object, waarvan redelijkerwijs mag worden vermoed dat het asbest bevat, geheel of gedeeltelijk uit elkaar te nemen of te doen nemen, door een ter zake van asbest deskundig bedrijf te laten onderzoeken of het object asbest bevat. Voor een toelichting op het begrip «deskundigheid» wordt verwezen naar paragraaf 5 van het algemene gedeelte van deze nota van toelichting.

Dit onderzoek moet zich, evenals het onderzoek dat in artikel 2 van dit besluit voor bouwwerken is voorgeschreven, richten op alle gedeelten van het uit elkaar te nemen object waar asbest mag worden verwacht. Indien reeds tevoren bekend was dat en waar zich in het uit elkaar te nemen object (of in de uit elkaar te nemen gedeelten hiervan) asbest bevindt, of indien dit uit het onderzoek blijkt, moet de uitvoerder deze werkzaamheden uitvoeren overeenkomstig de artikelen 5, vierde lid, 6, 7 en 8. Voor degene die in het kader van de uitoefening van beroep of bedrijf een object geheel of gedeeltelijk uit elkaar neemt, is het aan te bevelen het onderzoeksrapport als bewijsmiddel te bewaren wanneer uit dit onderzoeksrapport blijkt dat het object geen asbest bevat.

Van een redelijk vermoeden dat zich in een object asbest bevindt, is bij voorbeeld sprake indien het gaat om een object waarin een brandwe-rende of isolerende voorziening aanwezig is. Te denken valt aan proces-installaties, grote fornuizen, geïsoleerde leidingen en vaten, verwarmingsinstallaties, treinstellen en schepen.

De in artikel 5, vierde lid, bedoelde schriftelijke melding aan het districtshoofd van de Arbeidsinspectie binnen wiens district het object geheel of gedeeltelijk uit elkaar zal worden genomen vergemakkelijkt de controle op de naleving en de handhaving van dit besluit. Voor een toelichting hierop wordt verwezen naar de paragraaf 4 van het algemene gedeelte van de nota van toelichting.

Artikel 8

Bij de exploitatie van een waterleiding- of gasleidingnet moeten ten behoeve van onderhoud regelmatig asbesthoudende waterleiding- of gasleidingbuizen worden verwijderd. Bij het in hun geheel of in gedeelten vervoeren van deze buizen treedt geen noemenswaardige verontreiniging van het milieu op. De buizen hoeven niet in niet-luchtdoorlatend verpak-kingsmateriaal te worden opgeslagen. Volstaan kan worden met het insmeren van de breukvlakken met latex (op waterbasis) of het verpakken van de breukvlakken in niet-luchtdoorlatend verpakkingsmateriaal. De buizen moeten vervolgens worden opgeslagen in containers. Deze containers moeten worden opgeslagen in een afgesloten opslagplaats. Voor klein asbesthoudend afval van waterleiding- of gasleidingbuizen geldt de uitzonderingsregeling van artikel 8 niet. Dit valt wel onder de werkingssfeer van artikel 7.

Artikelen 10 en 12

Voor het geval dit besluit in werking treedt voordat de certificeringsre-geling ter zake van het verwijderen van asbest tot stand is gebracht, geldt de volgende overgangsregeling.

Zolang de certificeringsregeling niet van kracht is, worden alle bedrijven als deskundig beschouwd die beschikken over een deskundig toezichthouder. Een toezichthouder is deskundig indien deze een diploma bezit van een door de Minister van Sociale Zaken en Werkgele-genheid erkende opleiding als bedoeld in het Asbestbesluit Arbeidsom-standighedenwet. Deze deskundige toezichthouder dient bij het slopen van een bouwwerk, voor zover dat betrekking heeft op asbest en waarvoor een sloopvergunning is afgegeven en bij het geheel of gedeel-telijk uit elkaar nemen van een object dat asbest bevat, aanwezig te zijn. Een deskundig toezichthouder moet ook uit hoofde van het Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet bij de meeste van deze werkzaamheden aanwezig zijn.

Omdat er naar verwachting niet voor oktober 1993 voldoende personen kunnen zijn, die over het in artikel 10, eerste lid, vereiste diploma beschikken, zal artikel 17a, tweede lid, onder b, van het Asbest-besluit Arbeidsomstandighedenwet pas rond die tijd in werking treden. Omdat het beschikbaar zijn van voldoende personen met dit diploma voor de werking van belangrijke onderdelen van het onderhavige besluit onontbeerlijk is, is het verkrijgen van rechtskracht onderscheidenlijk de inwerkingtreding van het belangrijkste gedeelte van dit besluit in artikel 12 gekoppeld aan de inwerkingtreding van artikel 17a, tweede lid, onder b, van het Asbestbesluit Arbeidsomstandighedenwet.

Zolang de certificeringsregeling voor asbestonderzoek niet gereed is, treden de artikelen niet in werking, waarin de verplichting is opgenomen

een deskundig bedrijf te laten onderzoeken waar zich in een bouwwerk of object asbest bevindt. Hetzelfde geldt voor de verplichting bij de aanvraag om een sloopvergunning aan burgemeester en wethouders voor het overleggen van het onderzoeksrapport, de verplichting om het onderzoeksrapport aan het deskundig bedrijf dat de werkzaamheden uitvoert, ter hand te stellen, alsmede voor de verplichting om aan het deskundig bedrijf dat een object uit elkaar neemt het resultaat van het onderzoek over te leggen.

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. G. M. Alders

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
B. de Vries

De Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,
H. J. Simons